

Konkurs i aksjeselskaper

Orientering til selskapets ledelse

Formålet med bobehandlingen er å realisere selskapets eiendeler og fordele utbyttet mellom kreditorene etter reglene i lov om fordringshaveres dekningsrett av 8. juni 1984 nr. 59. I tillegg foretas det en gransking av offentligrettslig karakter for å bringe på det rene om det er begått straffbare forhold i forbindelse med virksomheten og om det er grunnlag for å sette noen i konkurskarantene. Konkursbobehandlingen er regulert av konkursloven av 8. juni 1984 nr 58.

- **Gjenstanden for bobehandlingen**
- **Skyldnerens rettigheter**
- **Konkursbeslagets virkninger**
- **Selskapets næringsvirksomhet**
- **Pliker som påhviler styremedlemmer og daglig leder**
- **Kunngjøring og registrering i konkursregisteret**
- **Bostyrets oppgaver**
- **Fordringsprøvelse**
- **Konkurskarantene**
- **Tvangsakkord under konkurs**
- **Bobehandlingens avslutning**
- **Overprøvelse av avgjørelser**

Gjenstanden for bobehandlingen

Når et aksjeselskap går konkurs, er det selskapet som går konkurs, og ikke de fysiske personene som står bak virksomheten.

Aksjonærene i selskapet har ikke ansvar for aksjeselskapets gjeld. Deres ansvar er begrenset til å innbetale den aksjekapitalen de har tegnet seg for. Dersom det er tegnet aksjekapital som ikke er innbetalt, må denne innbetales etter at konkurs er åpnet.

Det kan i visse tilfelle oppstå erstatningsansvar for styremedlemmer, eiere og andre som følge av disposisjoner de har gjort i forbindelse med styringen av selskapet. Det kan også foreligge garantiansvar overfor enkelte av kreditorene, f.eks. ved at styremedlemmer og/eller aksjonærer personlig har kausjonert for selskapets gjeld.

Skyldnerens rettigheter

Skyldneren har etter lovgivningen rettigheter under bobehandlingen. Disse rettighetene utøves i utgangspunktet av selskapets styre. Enkelte av rettighetene kan også utøves av daglig leder. Skyldneren har bl.a. rett til å være til stede når selskapets post åpnes, til å uttale seg om bostyrets forslag til godtgjørelser og til å bestride fordringer under fordringsprøvelsen. Styret kan også fremme forslag om tvangsakkord eller tilbakelevering av boet.

Konkursbeslagets virkninger

Konkursen innebærer at alle selskapets eiendeler blir beslaglagt under ett til fordel for fordringshaverne. Når skifteretten har avsagt kjennelse om åpning av konkurs, mister alle som opptrer på vegne av selskapet umiddelbart råderetten over selskapets eiendeler. Det betyr at man ikke lenger kan disponere over disse. Disposisjonsretten overføres til konkursboet ved bobestyreren. Med eiendeler menes all formue, herunder kontanter, conti i bank, fast eiendom, biler, driftstilbehør, utestående fordringer, inventar, registrerte varemerker og patentrettigheter osv. Man kan heller ikke betale gjeld eller ta imot oppgjør fra noen som skylder penger, eller inngå avtaler på vegne av boet eller sette boet i gjeld.

Er noen av selskapets eiendeler pantsatt ut over verdien, vil som regel konkursboet frafalle beslag (abandonering) i disse eiendelene eller overføre dem til panthaverne. Som eksempel kan nevnes at en fast eiendom kan ha en verdi på kr. 800.000, mens en bank har pant i eiendommen for kr. 1. million. Frafalles konkursbeslaget, går rådigheten over disse eiendelene tilbake til

selskapet representert ved styret. Panthaverne kan da begjære tvangsdekning i vedkommende eiendeler etter tvangsfullbyrdsloven.

Selskapets næringsvirksomhet

Med mindre konkursboet selger virksomheten helt eller delvis til ny eier, vil en konkurs medføre at virksomheten blir nedlagt.

Virksomheten kan imidlertid fortsette for en viss tid etter konkursåpningen dersom skifteretten eller bobestyrer (bostyret hvis det er oppnevnt kreditorutvalg) treffer beslutning om at virksomheten skal fortsette for boets regning. Når bobehandlingen er avsluttet blir selskapet slettet i Foretaksregisteret.

Konkursen innebærer at arbeidsplassene i selskapet faller bort. Fortsetter selskapets næringsvirksomhet under konkursen, vil boet automatisk tre inn i arbeidsavtalene dersom ikke bobestyrer innen tre uker fra konkursåpning meddeler at boet ikke trer inn. Oppsigelsestiden løper fra boet sender oppsigelse. Ubetalt lønn og feriepenger til ansatte er innenfor nærmere angitte grenser garantert av staten. Dette gjelder også feriepenger og lønn i oppsigelsestiden, som også omfatter perioden etter konkursåpningen. Lønnsgarantiordningen omfatter ikke lønn til arbeidstakere som enten alene eller sammen med nærstående har minst 20% eierandel i selskapet. Heller ikke lønn eller honorar til daglig leder eller aksjonærvalgt styremedlem dekkes over Lønnsgarantiordningen. Bobestyreren plikter å gi arbeidstakerne veiledning om Lønnsgarantiordningen samt bistå med behandling av saker etter lønnsgaranti-loven.

Plikter som påhviler styremedlemmer og daglig leder

Selskapets styre og daglig leder (evt. administrerende direktør, disponent eller forretningsfører) plikter å gi skifteretten, bobestyreren og eventuell borevisor alle opplysninger om selskapets økonomiske forhold og om forretningsførselen før og under konkursen. De plikter å samarbeide med bobestyreren i dennes arbeid med å kartlegge boets eiendeler. De må umiddelbart etter konkursåpning ta kontakt med bobestyrer og stille alle eiendeler til bobestyrerens disposisjon ved overlevering av nøkler mv. Skyldneren har plikt til å medvirke til umiddelbar sikring av regnskapsmaterialet. Det er forbundet med straffeansvar å unndra midler fra konkursboet. Man må videre fremskaffe korrespondanse, regnskapsbilag, styreprotokoller og andre dokumenter av betydning for bobehandlingen. Man må også attestere lønnskravene fra de ansatte.

Bobestyrer kan pålegge styremedlemmer eller daglig leder å møte på alle skiftesamlinger. Under konkursen kan de ikke forlate landet uten skifterettens samtykke. Etter at konkurs er åpnet, blir det holdt registrering av selskapets eiendeler. Styret har plikt til peke ut en eller flere personer, f.eks. styreformann og/eller daglig leder, som skal møte ved registreringen, om dette forlanges av skifteretten eller bobestyreren. Disse må gi opplysning om alle selskapets eiendeler ved registreringen.

De samme pliktene som nevnt ovenfor, gjelder også for personer som tidligere har vært styremedlemmer eller daglig leder i selskapet. Ligger forholdet lengre tilbake enn ett år forut for konkursbegjæringen, gjelder dette imidlertid bare i den utstrekning skifteretten bestemmer det.

Dersom noen som etter loven er pålagt opplysningsplikt mv, ikke overholder sine plikter, kan skifteretten bestemme at vedkommende skal pågripes og holdes i fengslig forvaring eller bestemme andre innskrenkninger i den personlige frihet.

De som har plikter etter det ovenstående, har adgang til å la seg bistå av advokat. Selv om man bruker advokat, kan skifteretten og bobestyreren forholde seg direkte til vedkommende. Utgifter til advokatbistand dekkes ikke av konkursboet.

Kunngjøring og registrering i konkursregisteret

Åpningen og avslutningen av en konkurs kunngjøres i lokalpressen og i Norsk Lysningsblad. Konkursen registreres også i Konkursregisteret.

Bostyrets oppgaver

Skifteretten oppnevner ved konkursåpningen en bobestyrer, normalt en advokat. Vedkommende overtar forvaltningen av boet. I første skiftesamling kan det oppnevnes et kreditorutvalg som består av representanter for kreditorene. De ansatte i selskapet har rett til å kreve en representant for de ansatte oppnevnt som medlem i kreditorutvalget. Krav om dette må i tilfelle fremsettes overfor skifteretten av flertallet av de ansatte eller av lokal(e) fagforening(er) som organiserer flertallet av de ansatte. Bobestyrer og kreditorutvalget utgjør bostyret. Som hovedregel skal skifteretten også oppnevne en borevisor, men på grunn av lite midler i boene kan den praktiske hovedregel likevel bli at borevisor ikke oppnevnes.

Bobestyreren vil bl.a. undersøke om noen av selskapets transaksjoner forut for konkursåpningen kan omstøtes. Dette gjelder bl.a. ekstraordinære betalinger til noen av kreditorene, sikkerhet som er stilt for eldre gjeld og utlegg tatt i den siste tiden før konkursen.

Bobestyreren har rett til å gjennomgå selskapets post. Det er vanlig at posten omadresseres til bobestyrerens kontor. Styremedlemmer og daglig leder har rett til å være til stede ved åpningen av posten. Ønskes dette bør det gjøres en avtale med bobestyreren om den praktiske gjennomføringen.

Bobestyrer eller eventuelt bostyret skal avgjøre innberetning til skifteretten. De samme pliktene har boets revisor. Selskapets styre skal avgjøre en erklæring om at opplysningene i innberetningen om selskapets økonomiske forhold etter deres vitende er riktige og uttømmende. Er det anførsler angående dette i innberetningen som man er uenig i, må det i tilfelle gjøres rede for dette i erklæringen. I innberetningen skal det gis opplysning om styremedlemmer eller daglig leder kan antas å ha gjort seg skyldig i unndragelse av eiendeler under bobehandlingen, straffbare forhold i forbindelse med selskapets økonomiske virksomhet mv. Det skal også gis opplysning om hvorvidt det antas å foreligge forhold som kan gi grunnlag for sanksjoner fra Kredittilsynet overfor selskapets revisor. Foreligger det indikasjoner på dette, sendes innberetningen også henholdsvis til politiet eller Kredittilsynet.

Fordringsprøvelse

De fordringer som har utsikt til å bli dekket, helt eller delvis, skal prøves under bobehandlingen. Selskapets styre har rett til å uttale seg før fordringene blir godkjent. Dersom styret protesterer mot en fordring, vil skifteretten ta stilling til om den skal godkjennes.

Konkurskarantene

Bobestyreren skal i sin innberetning til skifteretten gi opplysning om det foreligger forhold som kan gi grunn til konkurskarantene. Styremedlemmer, varamedlemmer og daglige ledere kan ilegges konkurskarantene. Det samme gjelder personer som reelt har utøvet slike verv. Konkurskarantene kan ilegges dersom det er skjellig grunn til å mistenke vedkommende for en straffbar handling i forbindelse med konkursen eller den virksomheten som har ført til konkursen. Det kan også ilegges konkurskarantene dersom man på grunn av uforsvarlig forretningsførsel antas uskikket til å stifte nytt selskap eller være styremedlem eller administrerende direktør i et slikt selskap. Det er skifteretten som avgjør om noen skal settes i konkurskarantene. Før konkurskarantene ilegges blir vedkommende normalt gitt anledning til å uttale seg.

Konkurskarantene innebærer at man ikke kan stifte aksjeselskap, forretningsavdeling av utenlandsk selskap, næringsdrivende stiftelse, boligbyggelag, borettslag, samvirkelag mv, eller påta seg eller reelt utøve nye verv som medlem eller varamedlem av styret eller administrerende direktør i slikt selskap. Man kan også fjernes fra slike verv man allerede innehar. Konkurskarantene varer vanligvis i to år fra konkursåpningen eller fra ileggelsen og registreres i Konkursregisteret. Det er straffbart å bryte reglene om konkurskarantene. Konkurskarantene innebærer ikke forbud mot å drive ny næringsvirksomhet i form av enkeltmannsforetak eller ansvarlig selskap.

Tvangsakkord under konkurs

Selskapet kan overfor bostyret fremsette forslag til en gjeldsordning i form av tvangsakkord. En tvangsakkord må gå ut på betaling av minst 25 prosent av de alminnelige fordringshaveres tilgodehavender. Det er idag sjelden selskapet har midler til å betale så høy dividende. Dividenden kan imidlertid betales i avdrag dersom kreditorene aksepterer dette. Akkordforslaget må godtas av et kvalifisert flertall av kreditorene regnet i beløp og i antall kreditorer som har deltatt i avstemningen.

Dersom samtlige av kreditorene samtykker, kan selskapet også kreve innstilling av bobehandlingen og tilbakelevering av boet.

Bobehandlingens avslutning

Forslag til godtgjørelse til bobestyrer, kreditorutvalg og borevisor skal forelegges styret ved styrets formann, til uttalelse før godtgjørelsen fastsettes av skifteretten. Er det ikke midler til å fortsette bobehandlingen, blir bobehandlingen innstilt av skifteretten. Ellers avsluttes bobehandlingen ved at boets midler blir utdelt til kreditorene slik at disse får forholdsmessig dekning. Fortrinnsberettigede fordringer som lønn, krav på merverdiavgift mv får dog full dekning før det utbetales dividende til ordinære kreditorer.

Overprøving av avgjørelser

De viktigste av de avgjørelser skifteretten treffer under bobehandlingen kan ankes eller påkjæres til lagmannsretten. Dette gjelder bl.a. skifterettens avgjørelse om åpning av konkurs. Fristen for anke og kjæremål er som regel en måned. Det må betales gebyr for behandlingen av anke eller kjæremål. Skifteretten kan gi nærmere opplysninger om adgangen til overprøving.

Dersom et vedtak truffet av bobestyreren, bostyret eller skiftesamlingen er i strid med skyldnerens eller en tredjemanns rett eller åpenbart urimelig, kan selskapets styre begjære at skifteretten opphever eller omgjør vedtaket.